

st. kpt. mgr inż. **Jacek ZBOINA** - Kierownik Jednostki Certyfikującej CNBOP

mł. bryg. mgr inż. **Zbigniew SURAL** - Kierownik Zakładu-Laboratorium Technicznego Wyposażenia Straży Pożarnej i Technicznych Zabezpieczeń Przeciwpożarowych CNBOP

WYMAGANIA ZASADNICZE I SZCZEGÓŁOWE STAWIANE WYROBOM W PROCESIE OCENY ZGODNOŚCI

Streszczenie

Artykuł uzasadnia potrzebę stosowania wymagań szczegółowych w procesie oceny zgodności oraz znaczenie ujednolicenia tych wymagań w ramach PSP w celu podniesienia poziomu bezpieczeństwa.

Summary

The article gives grounds for need of use of detailed requirements in conformity assessment process and indicates importance of standardization of these requirements in State Fire Service area in order to raise a safety level

Zgodnie z przyjętymi przez Unię Europejską zasadami Nowego Podejścia do przepisów dotyczących wyrobów oraz Podejścia Globalnego do systemu oceny zgodności, od 1987 roku weszło w życie ponad dwadzieścia dyrektyw określających wymagania zasadnicze we wskazanych obszarach. Powyższe umożliwiło utworzenie Jednolitego Rynku UE (31 grudnia 1992 roku) co nie byłoby możliwe bez nowej techniki regulacyjnej wyznaczającej jedynie ogólne, podstawowe wymagania dla wyrobów. Kolejnymi krokami było systematyczne tworzenie i usprawnianie systemu oceny zgodności i nadzoru rynku zapewniającego swobodny przepływ produktów.

Pojęcie wymagań zasadniczych związane jest z obszarem regulowanym przez dyrektywy UE. Ponieważ koncepcja nowego podejścia wymaga, aby podstawowe wymagania zostały zharmonizowane i wprowadzone za pośrednictwem dyrektyw w życie, podejście to znajduje zastosowanie jedynie wtedy, gdy rzeczywiście możliwe jest rozróżnienie pomiędzy podstawowymi wymaganiami i specyfikacjami technicznymi.

Co więcej, szeroki asortyment wyrobów musi być wystarczająco jednolity a skutki harmonizacji szacowane, aby wspólne podstawowe wymagania mogły być zastosowane. Postanowienia poszczególnych dyrektyw wdrażane są do prawodawstwa krajów

członkowskich na poziomie przepisów krajowych. Od spełnienia przez wyrób wymagań zasadniczych uzależniona jest możliwość wprowadzania go do obrotu i stosowania na jednolitym rynku. Przykładem wymagań zasadniczych są podstawowe wymagania w zakresie bezpieczeństwa wyrobu. Wymagania te zawierają właściwe normy wyrobu posiadające status normy zharmonizowanej z daną dyrektywą.

Pojęcie wymagań szczegółowych, często również definiowane jako wymagań krajowych, związane jest z obszarem, w którym nie ustanowiono lub ustanowiono regulacje poprzez dyrektywy nowego podejścia i postawiono niezależnie od wymagań zasadniczych szczegółowe, komercyjne wymagania klienta. Szczególnym przypadkiem pozostaje wprowadzanie wymagań szczegółowych na poziomie prawodawstwa krajowego w obszarach mających istotny wpływ na bezpieczeństwo, zdrowie lub życie. Kwestia ta została uregulowana przepisami artykułu 28 i 30 Traktatu ustanawiającego Europejską Wspólnotę Gospodarczą. Przykładem wymagań szczegółowych mogą być dodatkowe wymagania techniczne i/lub użytkowe, kolorystyka, wzornictwo itp.

Aktualnie w poszczególnych dziedzinach stopień harmonizacji jest bardzo zróżnicowany. Intensywne prace normalizacyjne skutkują powstawaniem norm zharmonizowanych co poszerza zakres obszaru regulowanego postanowieniami dyrektyw nowego podejścia. Istotna z punktu widzenia obszaru ochrony przeciwpożarowej jest harmonizacja w zakresie dyrektyw:

- 89/106/EEC z dnia 21 grudnia 1989 r. w sprawie zbliżenia ustaw, rozporządzeń i przepisów administracyjnych państw członkowskich dotyczących wyrobów budowlanych; (dyrektywa budowlana),
- 89/686/EEC z dnia 21 grudnia 1989 r. w sprawie zbliżenia przepisów prawnych państw członkowskich dotyczących środków ochrony indywidualnej.

Aktualnie znacznie większa liczba wyrobów stosowanych w ochronie przeciwpożarowej nie została objęta harmonizacją i nie jest w tym obszarze planowane zharmonizowanie wymagań, niż ta dla której opracowano normy zharmonizowane.

Jednym z wielu przykładów konieczności postawienia wymagań szczegółowych - krajowych dotyczących warunków stosowania wyrobu, może być Polska Norma dotycząca hydrantów zewnętrznych przeciwpożarowych, która w swojej treści ich nie zawiera. Niezbędne jest zatem określenie np. głębokości zabudowy hydrantu, konieczności

zapewnienia możliwości jego odwodnienia (ze względu na warunki klimatyczne panujące w Polsce, inne niż np. w Grecji lub Hiszpanii) oraz określenie typów i wielkości przyłączy ze względu na konieczność zapewnienia kompatybilności ze sprzętem stosowanym przez polskie jednostki ratowniczo-gaśnicze. W tym wypadku konieczność określenia wymagań krajowych wynika bezpośrednio z zapisu normowego PN-EN 14384:2005(U) pkt. „Przyłącza wyjściowe powinny być zgodne z wymaganiami krajowymi.”

Należy zwrócić uwagę na fakt, iż istotą rozróżnienia pojęć *wymagania zasadnicze* i *wymagania szczegółowe* jest odniesienie ich do pojęć *wprowadzenie do obrotu i stosowania* i *wymagań klienta*. Pierwsze z nich - wprowadzenie do obrotu i stosowania wiąże się z obowiązkiem spełnienia wymagań zasadniczych wynikających z postanowień dyrektyw UE i/lub regulacji przepisów krajowych przed wprowadzeniem wyrobu do obrotu. Natomiast pojęcie - komercyjnych wymagań klienta wiąże się z wymaganiami szczegółowymi, które stawia zamawiający/kupujący (np. PSP) Przykładem stawiania szczegółowych wymagań techniczno-użytkowych przez PSP może być sytuacja, gdy istnieje wiele Polskich Norm sprzed kilkunastu lub kilkudziesięciu lat, w których opisany jest stan techniki na dzień ich wydania, a wymagania tam zawarte nie obejmują nowoczesnych rozwiązań konstrukcyjnych, technologii i nowych materiałów stosowanych obecnie przez PSP. Obecnie ocena zgodności tych wyrobów jest dokonywana w oparciu o wymagania zawarte w polskich normach oraz dodatkowych specyfikacjach technicznych (pod nazwą Wymagania Badania i Kryteria Oceny), które są tworzone dla poszczególnych grup sprzętowych od 1992 r.

Podsumowując, należy podkreślić, iż brak wymagań szczegółowych, stawianych przez PSP w przypadku wyrobów stosowanych w ochronie przeciwpożarowej, spowodowałby brak możliwości wykorzystania sprzętu i wyposażenia przez jednostki straży pożarnej ze względu na niekompatybilność, brak standaryzacji i bardzo istotne problemy w organizacji ochrony przeciwpożarowej budynków. W celu zapewnienia jednostkom Straży Pożarnej możliwości współdziałania, niezbędne jest ujednoczenie niektórych wymagań dotyczące środków rzeczowych (wyrobów) stosowanych i używanych w ich działalności.

Celem stawiania tych wymagań jest zapewnienie:

- kompatybilności środków rzeczowych pomiędzy wszystkimi rodzajami jednostek ochrony przeciwpożarowej, uniwersalnego i jednolitego wykonania konfekcyjnego, wzorów oraz parametrów technologicznych odzieży używanej przez strażaków,

- jednolitości elementów komunikacyjnych będącej podstawowym warunkiem działania służb ratowniczych,
- uwzględnienie specyfiki działań Straży Pożarnej w Polsce.

Określenie wymagań szczegółowych przez PSP i ich stosowanie jest niezwykle istotnym „narzędziem” w ciągłym procesie budowania właściwego poziomu ochrony życia i mienia. Od właściwego przyjęcia poziomu ochrony niejednokrotnie zależy życie i/lub zdrowie ratowanych i strażaków-ratowników, jak również bezpieczeństwo w zakresie ochrony przeciwpożarowej obiektów budowlanych.

Bibliografia:

1. Ustawa z dnia 24 sierpnia 1991 r. o ochronie przeciwpożarowej (Dz. U. Nr 81, poz. 351 z późn. zm.);
2. Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 22 kwietnia 1998 r. w sprawie wykazu wyrobów, służących do ochrony przeciwpożarowej, które mogą być wprowadzane do obrotu i stosowane wyłącznie na podstawie certyfikatu zgodności (Dz. U. Nr 55, poz. 362);
3. Dyrektywa 89/106/EEC z dnia 21 grudnia 1989 r. w sprawie zbliżenia ustaw, rozporządzeń i przepisów administracyjnych państw członkowskich dotyczących wyrobów budowlanych;
4. Dyrektywa 89/686/EEC z dnia 21 grudnia 1989 r. w sprawie zbliżenia przepisów prawnych państw członkowskich dotyczących środków ochrony indywidualnej; Wdrażanie dyrektyw opartych na koncepcji nowego i globalnego podejścia.
5. Przewodnik opracowany przez komisję europejską, Ministerstwo Gospodarki, Warszawa 2001 r.;
6. PN-EN 14384:2005(U) Hydranty nadziemne;
7. PN-91/M-51028 Sprzęt pożarniczy. Prądownice wodne do pomp pożarniczych;
8. Traktat Ustanawiający Wspólnotę Europejską.